

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(18-19 жовтня 2024 р.)**

2 том

ОДЕСА 2024

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 133 с.

Рекомендовано до друку вченою Факультету музичної та хореографічної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 18.11. 2024 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор

Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2024

Н. КОРНЯК,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівню вищої освіти
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова

ПРОСВІТНИЦЬКІ ТРАДИЦІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ

Термін «Просвітництво» позначає культурну течію в Європі XVII–XVIII століть. У ширшому сенсі це – епоха європейської культури між бароко та романтизмом. Незалежно від національних особливостей. Просвітництво має характерні риси: демократичність, що передбачає доступ до знань для широких верств суспільства; раціоналізм, або віру в силу людського розуму; історичний оптимізм, що спирається на переконання в прогресі науки й суспільства та в існуванні єдиної мети розвитку історії.

Зауважимо, що у цей період (XVII–XVIII століття) поширюються індивідуальні й суспільні процеси духовного визволення, що ґрунтуються на критичному мисленні й відкиданні впливу авторитетів. Спроби визначити основний зміст Просвітництва з'явилися вже у XVIII столітті, зокрема у Вольтера та Й.-Г. Гердера, але остаточно його концепцію підтримав і сформулював І. Кант у статті «Що таке Просвітництво?».

Поняття «Просвітництво» відображає загальний процес, що охопив низку європейських країн, але в кожній з них він мав національну специфіку. В Англії, де Просвітництво розвинулося під впливом буржуазної революції XVII ст., основними особами, які просували ці ідеї, стали Джон Локк, Томас Гоббс і Адам Сміт. Французьке Просвітництво, яке привело до Французької революції, представили Франсуа-Марі Вольтер, Жан-Жак Руссо, Дені Дідро та інші, а «Енциклопедія, або Тлумачний словник наук, мистецтв і ремесел» стала центральним проєктом епохи Просвітництва.

У Німеччині Просвітництво розвивалося повільніше через економічну відсталість, але до цієї течії приєдналися такі мислителі, як Іммануїл Кант і Готхольд Лессінг. В Італії основними діячами були Чезаре Беккарія і Джамбаттіста Віко, а в Іспанії – просвітники-лустрадос, яких підтримував Карл III. У Польщі Просвітництво, що тривало до 1822 р., активно розвивалося під впливом католицького духовенства.

В Україні Просвітництво проявилось через діяльність Києво-Могилянської академії та її випускників, таких як Григорій Сковорода, який сформував ідею «сродної праці» – праці, що є водночас потребою і насолодою. Ідеї Просвітництва також поширювалися в інших країнах Західної Європи та у Північній Америці,

де їх представниками були, зокрема, Томас Пейн, Бенджамін Франклін і Томас Джефферсон.

Просвітителі бачили світ як прекрасний і досконалий. Людина в добу Просвітництва вважалася досконалою істотою, а її головною цінністю — розум. Просвітителі визнавали закон розуму найвищим принципом життя. Як і люди доби Відродження, вони були оптимістичними й цілеспрямованими. В цей період церква втратила свою силу й вплив, натомість фізика і хімія стали науками, де відбулося найбільше відкриттів. XVIII століття називають «віком книги», а журналістика набула особливого розквіту в епоху Просвітництва (Литвинов).

Основними концепцією філософії Просвітництва стала підтримка раціоналістичних ідей, також розвивались і нові концепції, які часто звертались до критичного аналізу картезіанської метафізики. Розглянемо коротко погляди окремих мислителів цього періоду.

Френсіс Бекон займався практичним дослідженням природи, показавши, що наукові знання можуть служити на користь людині. Джон Толанд, Джон Локк і Метью Тиндаль поширювали деїстичні погляди, згідно з якими Бог створив світ, але більше не втручається в його перебіг.

Рене Декарт заснував раціоналізм, стверджуючи, що людина здатна панувати над природою завдяки розуму.

Християн Вольф розвинув ідею «світової мудрості», систематизувавши філософські знання і зробивши їх доступними для розуміння широкого загалу.

Дені Дідро популяризував науку серед населення, видавши «Енциклопедію» – збірник знань, який критично переглядав релігійні погляди на світ (Джойс).

Ідеї просвітництва стають у пригоді і у підготовці сучасного вчителя музичного мистецтва для Нової української школи, де значна увага приділяється формуванню національної свідомості як засобу зміцнення єдності нації та досягнення суспільного ідеалу, до якого прагне кожне покоління. Національна ідея покликана об'єднувати суспільство, налагоджуючи зв'язки між різними верствами населення та поколіннями. Система освіти має на меті передусім передавати соціальний досвід здобування знань, а не лише знання як такі. Тому процес становлення української державності, утвердження національної ідеї та формування етнічної ідентичності тісно пов'язані з розвитком освітньої системи.

Відповідно до «Національної доктрини розвитку освіти в Україні», освіта повинна бути гуманістичною, спиратися на культурно-історичні цінності українського народу, його традиції та духовність. Важливим кроком до досягнення цієї мети є підготовка нової генерації педагогів і наукових працівників, у яких буде відображено дух нашого народу та його самобутній менталітет. Національна школа потребує високоосвічених, духовно багатих,

соціально активних і національно свідомих фахівців, здатних плекати в кожній дитині унікальну особистість, засновану на цінностях як національної, так і світової культури. (Смоляк, 2003).

Держава та суспільство висувають до сучасного вчителя вимоги, спрямовані на те, щоб педагог у своїй творчій діяльності в процесі навчально-виховної роботи зі школярами вмів проєктувати розвиток особистості й чітко уявляв, яким громадянином має стати його учень у незалежній Україні. Щоб досягти головної мети національного виховання — формування свідомого громадянина й патріота, — вчитель повинен створити умови для всебічного та гармонійного розвитку дитини, сформувати основи громадянської свідомості, активності та відповідальності. Важливим аспектом цього є виховання громадянської відповідальності, яка передбачає свідомий вибір поведінки, заснованої на таких цінностях, як обов'язок, ініціативність, дисциплінованість, самостійність, вимогливість і принциповість. Для успішного формування цієї відповідальності в учнів педагог сам повинен бути активним громадянином і вбачати в національній ідеї мету розвитку суспільства й особистості (Воєвідко, 2022, с. 14-15).

Процес професійної підготовки буде результативним за умови дотримання основних дидактичних принципів, таких як: безперервність і наступність; систематичність і послідовність; доступність і наочність; зв'язок теорії з практикою; міждисциплінарні зв'язки; а також поєднання різноманітних форм і методів навчання. З урахуванням сучасних потреб закладів загальної середньої освіти особливий акцент робиться на якісному формуванні компетентностей майбутнього спеціаліста особистості (Воєвідко, 2022, с. 15-16).

Сучасна система музичної освіти зберігає й розвиває просвітницькі традиції, спрямовуючи їх на формування національно свідомих і всебічно розвинених особистостей. Основною метою музичної освіти є не лише передача знань про музику, а й знайомство з кращими зразками світового музичного мистецтва, популяризація вітчизняних творів та нових досягнень у цій галузі. Завдяки цьому відбувається залучення молоді до багатого музичного світу, що сприяє її емоційному й інтелектуальному зростанню.

У підготовці педагогів для Нової української школи важливо враховувати світові стандарти та інтеграцію національної ідеї як чинника єдності суспільства. Процес професійної підготовки включає різні етапи, що забезпечують якісну базову освіту та постійний професійний розвиток. Виховання громадянської відповідальності учнів, що ґрунтується на цінностях, таких як ініціативність, самостійність і обов'язок, є важливим завданням сучасного вчителя, який своєю діяльністю має проєктувати розвиток громадянина-патріота.

Таким чином, система музичної освіти поєднує просвітницькі традиції та освітні інноваційні підходи, сприяючи підготовці вчителів, які готові до викликів сьогодення й здатні надихати молоде покоління на пізнання багатства національної та світової культури.

Література

- Литвинов В.Д. Просвітництво. Отримано з http://www.history.org.ua/?termin=Prosivitnytstva_doba
- Джойс, Дж. Основні ідеї Просвітництва. <https://dovidka.biz.ua/osnovni-ideyi-prosvitnitstva>
- Смоляк, О. (ред.) (2003) Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури: Статті та матеріали. Тернопіль: Астон.
- Воевідко, Л. (2022). *Музична педагогіка: Навчальний посібник*. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута».

Li LONGJIE

Master's student
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K.D. Ushynsky

Alla HRINCHENKO,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K.D. Ushynsky
ORCID ID 0000-0003-1902-1453

THE ROLE OF ASSOCIATIVE THINKING IN THE PROCESS OF LEARNING TO PLAY THE PIANO

***Abstract.** The article is devoted to the problem of education of associative and figurative thinking as the most important factor in improving the quality of professional training of a musician-performer, teacher-musician. The peculiarities of the functioning of associative thinking in the performance process of a pianist are determined. Methodical principles for activating associative thinking in the process of piano training have been developed.*

***Key words:** thinking, associative thinking, piano training, pianist.*

РОЛЬ АСОЦІАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРІ НА ФОРТЕПІАНО

Анотація. Стаття присвячена проблемі виховання асоціативно-образного мислення як найважливішого чинника підвищення якості професійної підготовки музиканта-виконавця, педагога-музиканта. Визначено особливості функціонування асоціативного мислення у виконавському процесі піаніста.

ЗМІСТ

Yang HANRI, Inha Khmelevska <i>METHODS OF DIAGNOSING THE FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS IN HIGHER MUSIC EDUCATION</i>	3
Ван ЦЗЯБІНЬ <i>МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА</i>	5
Чжан ФАН <i>ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ЕСТРАДНОЇ КУЛЬТУРИ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗМІНИ СВІТОВОГО СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ</i>	8
Бянь НАНЬНАНЬ <i>МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ В УМОВАХ КОНЦЕРТНОГО ВИСТУПУТ</i>	11
Ван СІНЬ <i>МУЗИЧНО-СТИЛЬОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ ЯК ОСНОВА ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ</i>	14
Дай ХУЕЙ, Наталя КЬОН <i>СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РІЗНОСТИЛЬОВІ ВОКАЛЬНІ НАВИЧКИ»</i>	16
Ден СІЮЄ <i>ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-СУБ'ЄКТНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ</i>	18
Di TIANCHAO <i>PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE USE OF PERCUSSION INSTRUMENTS IN MUSICAL EDUCATION</i>	20
Yin CONGCONG <i>TO THE PROBLEM OF THE DEVELOPMENT OF THE PIANIST'S ARTISTIC THINKING AS THE BASIS OF PERFORMING CULTURE</i>	22
Н. КОРНЯК <i>ПРОСВІТНИЦЬКІ ТРАДИЦІЇ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ</i>	26